

ส่วนที่ ๑

บทนำ

การวิเคราะห์ความเสี่ยงในการเกิดการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การวิเคราะห์ความเสี่ยงในการเกิดการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการบ่งชี้ความเสี่ยงของการทุจริตที่มีอยู่ในองค์กรโดยการประเมินโอกาสของการทุจริตที่อาจเกิดขึ้น ตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่อาจเกี่ยวข้องกับการกระทำทุจริต เพื่อพิจารณาว่าการควบคุมและการป้องกันการทุจริตที่มีอยู่ในปัจจุบันมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือไม่

การทุจริตในระดับท้องถิ่น พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของการทุจริตในระดับท้องถิ่น ได้แก่การกระจายอำนาจลงสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แม้ว่าโดยหลักการแล้วการกระจายอำนาจมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อให้บริการต่าง ๆ ของรัฐสามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนมากขึ้น มีประสิทธิภาพมากขึ้นแต่ในทางปฏิบัติทำให้แนวโน้มของการทุจริตในท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกัน

ลักษณะการทุจริตในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกเป็น ๗ ประเภท ดังนี้

(๑) การทุจริตด้านงบประมาณ การทำบัญชี การจัดซื้อจัดจ้าง และการเงินการคลัง ส่วนใหญ่เกิดจากการละเลยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๒) สภาพหรือปัญหาที่เกิดจากตัวบุคคล

(๓) สภาพการทุจริตอันเกิดจากช่องว่างของกฎระเบียบและกฎหมาย

(๔) สภาพหรือลักษณะปัญหาของการทุจริตที่เกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจและขาดคุณธรรมจริยธรรม

(๕) สภาพหรือลักษณะปัญหาที่เกิดจากการขาดประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ

(๖) สภาพหรือลักษณะปัญหาของการทุจริตที่เกิดจากการตรวจสอบขาดความหลากหลายในการตรวจสอบจากภาคส่วนต่าง ๆ

(๗) สภาพหรือลักษณะปัญหาของการทุจริตที่เกิดจากอำนาจ บารมี และอิทธิพลท้องถิ่น

สาเหตุและปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถสรุปเป็นประเด็นได้ ดังนี้

(๑) **โอกาส** แม้ว่าในปัจจุบันมีหน่วยงานและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแต่พบว่า ยังคงมีช่องว่างที่ทำให้เกิดโอกาสของการทุจริต ซึ่งโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เข้มแข็ง กฎหมาย กฎระเบียบไม่รัดกุม และอำนาจหน้าที่โดยเฉพาะข้าราชการระดับสูงก็เป็นอีกโอกาสหนึ่งที่ทำให้เกิดการทุจริต

(๒) **การผูกขาด** ในบางกรณีการดำเนินงานของภาครัฐ ได้แก่ การจัดซื้อ – จัดจ้าง เป็นเรื่องของการผูกขาด ดังนั้นจึงมีความเกี่ยวข้องเป็นห่วงโซ่ผลประโยชน์ทางธุรกิจ ในบางครั้งพบบริษัทมีการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่เพื่อให้ตนเองได้รับสิทธิในการดำเนินงานโครงการของภาครัฐ

(๓) **การขาดกลไกในการตรวจสอบความโปร่งใส** การทุจริตในปัจจุบันมีรูปแบบที่ซับซ้อนขึ้นโดยเฉพาะการทุจริตในเชิงนโยบายที่ทำให้การทุจริตกลายเป็นความชอบธรรมในสายตาของประชาชน ขาดกลไกการตรวจสอบความโปร่งใสที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงเป็นการยากที่จะเข้าไปตรวจสอบการทุจริตของบุคคลเหล่านี้

(๔) **สิ่งจูงใจ** เป็นที่ยอมรับว่าสถานะทางเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นเรื่องของวัตถุนิยม สังคมทุนนิยม ทำให้คนในปัจจุบันมุ่งเน้นที่การสร้างหาร่ำรวย ด้วยเหตุนี้จึงเป็นแรงจูงใจให้เจ้าหน้าที่ที่มีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมทุจริตเพิ่มขึ้น

(๕) การขาดจริยธรรม คุณธรรม ในสมัยโบราณ ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นคุณธรรมที่ได้รับการเน้นเป็นพิเศษถือว่าเป็นเครื่องวัดความดีของคน แต่ในปัจจุบัน พบว่า คนมีความละอายต่อบาปและเกรงกลัวบาปน้อยลง และมีความเห็นแก่ตัวมากยิ่งขึ้น มองแต่ประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้งมากกว่าที่จะยึดผลประโยชน์ส่วนรวม

หลักการและเหตุผล

รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันบัญญัติให้รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระ แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยยึดหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่ส่วนการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะทำได้เท่าที่จำเป็นตามกรอบที่กฎหมายกำหนด และต้องเป็นไปเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์สุขของประเทศโดยรวม

นอกจากนี้ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน กำหนดให้การบริหารราชการซึ่งรวมทั้งราชการบริหารส่วนท้องถิ่นต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการบริหารราชการแผ่นดินที่มืองค์กรปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์กรหลักในการจัดการบริการสาธารณะและแก้ไขปัญหาในระดับท้องถิ่นยังมีปัญหาหลายประการ ที่สำคัญคือปัญหาด้านการบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง และปัญหาการกำกับดูแลโดยองค์กรที่มี อำนาจหน้าที่ ตามกฎหมาย และด้วยเหตุที่ว่านี้ ได้มีส่วนทำให้การบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนหนึ่งไม่เป็นไปเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง คณะผู้บริหารหรือพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางส่วนมีพฤติกรรมส่อไปในทางที่เอื้อประโยชน์แก่ตนเองหรือพวกพ้องโดยไม่ชอบมีการกระทำในลักษณะที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรม

จากสภาพปัญหาที่พบในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามสื่อสิ่งพิมพ์ หรือสื่อประชาสัมพันธ์ จะพบว่าภาพลักษณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการทุจริตคอร์รัปชันเป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ประชาชนเกิดความไม่ไว้วางใจการบริหารงานของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมา

ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเร่งสร้างภาพลักษณ์ ความเชื่อมั่นให้กับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร โดยเฉพาะประชาชนให้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน การตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งบุคคลที่มีส่วนสำคัญที่จะทำให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปลอดทุจริตหรือการทุจริตมีทิศทางลดน้อยลง ย่อมเกิดจากบุคลากรในองค์กร ซึ่งประกอบด้วย คณะสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคณะผู้บริหาร ตลอดจนข้าราชการ พนักงาน เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกๆ ตำแหน่ง จะต้องมีจิตสำนึกค่านิยม ทศนคติที่ชื่นชม ยอมรับหลักคุณธรรม จริยธรรม ประกอบหลักการใช้กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับฯ ในการบริหารหรือการปฏิบัติงาน กล่าวโดยสรุป หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ยึดหลัก “ธรรมมาภิบาล” แล้ว หน่วยงานองค์กรอื่นและประชาชนก็จะเชื่อมั่นและไว้วางใจ ศรัทธาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างแน่นอน

องค์การบริหารส่วนตำบลนาทม อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่งที่จะเป็นตัวช่วยสร้างภาพลักษณ์ในด้านการป้องกันการทุจริตเพื่อขยายผลไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นได้เข้าร่วมการเป็นเครือข่ายในด้านการป้องกันการทุจริตแล้วก็ทำให้ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ยึดหลักการบริหารงานและการปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผน

๑. เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลนาทมใช้เป็นกรอบและแนวทางในการขับเคลื่อนมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทม
๒. เพื่อส่งเสริม/เสริมสร้างให้บุคลากร ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทมปฏิบัติราชการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล มาตรฐานทางคุณธรรม จริยธรรม และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
๓. เพื่อส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการติดตามตรวจสอบการทุจริตประพฤติมิชอบในภาครัฐ เสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายในการติดตามและตรวจสอบการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐให้มีความเข้มแข็ง
๔. เพื่อให้ระบบ และกลไกในการป้องกันและตรวจสอบมิให้เกิดการทุจริต หรือการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบในการปฏิบัติราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทม
๕. เพื่อให้ทุกภาคส่วนรู้เท่าทัน ร่วมคิดการป้องกันการทุจริต โดยมีการพัฒนาศักยภาพและคุณธรรม จริยธรรมของบุคลากรด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างทั่วถึง
๖. เพื่อส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วม (People's audit) ของภาคประชาชนในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เป้าหมาย

๑. ข้าราชการทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายประจำขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทมตลอดจนประชาชน มีจิตสำนึกในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส เป็นธรรม ไม่ใช่ตำแหน่งหน้าที่ไปในทางที่มีชอบทุกฝ่าย
๒. องค์การบริหารส่วนตำบลนาทมมีระบบการปฏิบัติงานที่สามารถป้องกันปัญหาเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบของราชการ และเจ้าหน้าที่ และสามารถจัดการกับกรณีการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างรวดเร็ว โปร่งใส มีให้ข้าราชการอื่นใช้เป็นเยี่ยงอย่าง
๓. หน่วยงานสามารถประสานความร่วมมือในองค์กรและภายนอกองค์กรในการป้องกัน และ ปราบปรามการทุจริตภาครัฐ
๔. องค์การบริหารส่วนตำบลนาทมสามารถพัฒนาระบบและกลไกในการตรวจสอบ ควบคุม และถ่วงดุลการใช้ อำนาจให้เหมาะสม
๕. องค์การบริหารส่วนตำบลนาทมพัฒนาบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
๖. สนับสนุนให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและตรวจสอบการปฏิบัติหรือบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประโยชน์ของการจัดทำแผน

๑. ข้าราชการฝ่ายการเมือง ข้าราชการฝ่ายบริหาร บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมถึงประชาชนในท้องถิ่นมีจิตสำนึกรักท้องถิ่นของตนเอง อันจะนำมาซึ่งการสร้างค่านิยม และอุดมการณ์ในการต่อต้านการทุจริต (Anti-Corruption) จากการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม หลักธรรมาภิบาล รวมถึงหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานและชีวิตประจำวัน
๒. ประชาชนมีจิตสำนึกในการเห็นประโยชน์ของชุมชนและเฝ้าระวังการทุจริตขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทม
๓. มีระบบการควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพและลดโอกาสในการกระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๔. องค์การบริหารส่วนตำบลนาทมได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วนราชการ ประชาชนในการป้องกันการทุจริต